

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδοτησης 1/2016
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Ε΄
Συνεδρίαση της 12^{ης} Ιανουαρίου 2016**

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αδαμαντία Καπετανάκη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Σταύρος Σπυρόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμ. Ερωτήματος: Το αριθμ. 325180/38903/35016/26917/19-11-2015 έγγραφο της Διεύθυνσης Διοίκησης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού/Τμήμα Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού Τομέα Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠ.ΠΟ.Α).

Ερώτημα: Ερωτάται, εάν, ενόψει των διατάξεων των άρθρων 95 παρ. 5 του Συντάγματος, 1 του ν 3068/2002, 19 του α.ν. 1715/1951 και 565 ΚΠολΔ, οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Α υποχρεούνται, συμμορφούμενες προς την αριθ. 7083/2014 τελεσίδικη απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Αθηνών, να απασχολούν τους αναφερόμενους στην απόφαση αυτή εργαζόμενους ως συμβασιούχους εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ) και να τους μισθοδοτούν με την ίδια σχέση (ΙΔΑΧ) ή αντίθετα, και ενόψει του ανασταλτικού αποτελέσματος της

αναίρεσης που ασκήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο, υποχρεούνται να παύσουν να τους απασχολούν με οποιαδήποτε σχέση, μέχρι τυχόν να καταστεί αμετάκλητη η ανωτέρω εφετειακή απόφαση.

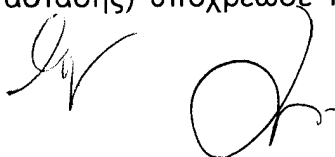

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Όπως προκύπτει από το περιεχόμενο του εγγράφου του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου, οι Ε.Κ κλπ. (σύνολο 70) με την από. 1.6.2007 (αριθ. κατ. 3562/2007) αγωγή τους προς το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, ζήτησαν, με απόφαση που θα κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή: α) να αναγνωρισθεί ότι με το Ελλ. Δημόσιο τους συνδέει σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ), καθόσον οι διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, τις οποίες είχαν συνάψει με αυτό (Υπουργείο Πολιτισμού) ως φύλακες αρχαιοτήτων, αποτελούν μια ενιαία σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, β) να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της απόλυσής τους, η οποία έλαβε χώρα με την παύση της αποδοχής της εργασίας τους από το Ελλ. Δημόσιο, γ) να υποχρεωθεί το Ελληνικό Δημόσιο να τους απασχολεί, δυνάμει της σύμβασης αυτής (ΙΔΑΧ), στη θέση, την ειδικότητα και με τις αποδοχές, που αντιστοιχούν εκ του νόμου με αυτή την υπηρεσιακή ένταξη και εξέλιξη, λαμβανομένων υπόψη των τυπικών τους προσόντων, με απειλή χρηματικής ποινής τριακοσίων (300) ευρώ για κάθε μέρα μη συμμόρφωσής του προς την απόφαση, που θα εκδοθεί. Κατά τη συζήτηση της αγωγής την 21.10.2013, οι ενάγοντες, με προφορικό αίτημά τους που καταχωρήθηκε στα πρακτικά του δικαστηρίου, ζήτησαν την λήψη ασφαλιστικών μέτρων (προσωρινή ρύθμιση κατάστασης), δηλαδή να υποχρεωθεί το Ελλ. Δημόσιο να αποδέχεται τις υπηρεσίες τους όπως πριν και μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της αγωγής τους.

2. Το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών εξέδωσε την αριθμ. 3104/2013 οριστική απόφαση με την οποία: α) αναγνώρισε για εξήντα τρεις (63) από τους ενάγοντες ότι συνδέονται με το Ελλ. Δημόσιο με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, β) απέρριψε το αίτημα των εναγόντων να κηρυχθεί η απόφαση αυτή προσωρινά εκτελεστή, γ) κατά αποδοχή του αιτήματος για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων (προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης) υποχρέωσε το Ελλ. Δημόσιο να αποδέχεται

προσωρινά τις υπηρεσίες των εναγόντων, όπως πριν και μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της αγωγής τους και δ) απειλεί κατά του Ελλ. Δημοσίου χρηματική ποινή τριακοσίων (300) ευρώ για κάθε ημέρα αρνήσεως συμμόρφωσης του προς την εκδοθησομένη απόφαση. Με την απόφαση αυτή το πρωτοβάθμιο δικαστήριο αντιπαρήλθε «σιγή» τα ανωτέρω (παρ. 2) υπό στοιχ. β) και γ) αιτήματα των εναγόντων, δηλαδή να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της απόλυσής τους και να υποχρεωθεί το Ελληνικό Δημόσιο, να τους απασχολεί, δυνάμει της σύμβασης ΙΔΑΧ στη θέση, την ειδικότητα και με τις αποδοχές, που αντιστοιχούν εκ του νόμου με αυτή την υπηρεσιακή ένταξη και εξέλιξη, λαμβανομένων υπόψη των τυπικών τους προσόντων.

3. Κατά της ανωτέρω απόφασης του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών το Ελλ. Δημόσιο άσκησε την από 15.1.2014 έφεση, η οποία απορρίφθηκε ως αβάσιμη με την αριθ. 7083/2014 οριστική και τελεσίδικη απόφαση του Εφετείου Αθηνών, όσον αφορά εξήντα δύο (62) εκ των εναγόντων, ενώ έγινε δεκτή ως προς την ενάγουσα Π.Κ, της οποίας η αγωγή, μετά εξαφάνιση της πρωτοδίκου απόφασης, απορρίφθηκε ως απaráδεκτη. Οι ενάγοντες δεν άσκησαν έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης, καθόσον αφορά την παράλειψη αυτής να αποφανθεί ρητώς επί των ανωτέρω β) και γ) αιτημάτων της αγωγής τους. Επίσης, κατά του μέρους της ίδιας απόφασης αριθ. 3104/2013 απόφασης του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών, με το οποίο διατάχθηκαν ασφαλιστικά μέτρα και υποχρεώθηκε το Ελλ. Δημόσιο να αποδέχεται τις υπηρεσίες των εναγόντων, όπως και πριν, μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της αγωγής του, το Ελλ. Δημόσιο άσκησε την από 25.4.2014 αίτηση ανάκλησης, η οποία έγινε δεκτή με την αριθ. 3550/2015 απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Αθηνών και τα ανωτέρω ασφαλιστικά μέτρα ανεκλήθησαν. Με την αριθ. κατ.1156/16.12.2015 αίτησή του ενώπιον του Αρείου Πάγου του Ελληνικό Δημόσιο ζήτησε την αναίρεση της ανωτέρω αριθ. 7083/2014 απόφασης του Εφετείου Αθηνών.

4. Ενόψει των ανωτέρω περιστατικών και σχετικών ερωτημάτων των κατά τόπους αρμοδίων υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ η Διεύθυνση Διοίκησης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού/Τμήμα Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού Τομέα Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠ.ΠΟ.Α) υπέβαλε προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους το ερώτημα εάν, ενόψει των διατάξεων των άρθρων 95 παρ. 5 του Συντάγματος, 1 του ν. 3068/2002, 19 του α.ν. 1715/1951 και του άρθ. 565 ΚΠολΔ, οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Α υποχρεούνται, συμμορφούμενες προς την αριθ. 7083/2014 τελεσίδικη απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Αθηνών, να

απασχολούν τους αναφερόμενους στην απόφαση αυτή εργαζόμενους ως συμβασιούχους εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ) και να τους μισθοδοτούν με την ίδια σχέση (ΙΔΑΧ) ή αντίθετα, και ενόψει του ανασταλτικού αποτελέσματος της αναίρεσης που ασκήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο, υποχρεούνται να παύσουν να τους απασχολούν με οποιαδήποτε σχέση, μέχρι τυχόν να καταστεί αμετάκλητη η ανωτέρω εφετειακή απόφαση.

Νομοθετικό πλαίσιο

5. Το Σύνταγμα στα άρθρα 94 παρ.4 και 95 παρ.5 ορίζει:

«Άρθρο 94....4. Στα πολιτικά ή διοικητικά δικαστήρια μπορεί να ανατεθεί και κάθε άλλη αρμοδιότητα διοικητικής φύσης, όπως νόμος ορίζει. Στις αρμοδιότητες αυτές περιλαμβάνεται και η λήψη μέτρων για τη συμμόρφωση της διοίκησης με τις δικαστικές αποφάσεις. Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται αναγκαστικά και κατά του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, όπως νόμος ορίζει ..

Άρθρο 95. ...5. Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης».

6. Ο ν. 3068/2002 «Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις.....και άλλες διατάξεις» (Α' 274), που εκδόθηκε σε εκτέλεση των ως άνω συνταγματικών διατάξεων, στο άρθρο 1 ορίζει « Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει.....».

7. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας στα άρθρα 321, 322 παρ. 1, 324, 518 παρ. 1, 522, 904 και 919, μεταξύ άλλων, ορίζει

«Άρθρο 321 – Όσες οριστικές αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων δεν μπορούν να προσβληθούν με ανακοπή ερημοδικίας και έφεση είναι τελεσίδικες και αποτελούν δεδικασμένο. ...

Άρθρο 322- 1. Το δεδικασμένο εκτείνεται στο ουσιαστικό ζήτημα που κρίθηκε, αν η απόφαση έκρινε οριστικά για μια έννομη σχέση που έχει προβληθεί με αγωγή, ανταγωγή, κύρια παρέμβαση ή ένσταση συμφηφισμού. Το δεδικασμένο εκτείνεται και στο δικονομικό ζήτημα, που κρίθηκε οριστικά.....

Άρθρο 324 – Δεδικασμένο υπάρχει μεταξύ των ίδιων προσώπων με την ίδια ιδιότητα μόνο για το δικαίωμα, που κρίθηκε και εφόσον πρόκειται για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια ιστορική και νομική αιτία.

Άρθρο 518 – 1. Αν ο εκκαλών διαμένει στην Ελλάδα η προθεσμία της έφεσης είναι τριάντα ημέρες. Αν διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη, εξήντα ημέρες. Και στις δύο περιπτώσεις η προθεσμία αρχίζει από την επίδοση της απόφασης, που περατώνει τη δίκη.

Άρθρο 522 – Με την άσκηση της έφεσης η υπόθεση μεταβιβάζεται στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση και τους πρόσθετους λόγους.

Άρθρο 904 - 1. Αναγκαστική εκτέλεση μπορεί να γίνει μόνο βάσει εκτελεστού τίτλου. 2. Εκτελεστοί τίτλοι είναι: α) οι τελεσίδικες αποφάσεις, καθώς και οι αποφάσεις κάθε ελληνικού δικαστηρίου που κηρύχθηκαν προσωρινά εκτελεστές, β) οι διαιτητικές αποφάσεις γ) τα πρακτικά ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων, δ) τα συμβολαιογραφικά έγγραφα, ε) οι διαταγές πληρωμής που εκδίδουν έλληνες δικαστές, και απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου, στ) οι αλλοδαποί τίτλοι που κηρύχθηκαν εκτελεστοί, ζ) οι διαταγές και πράξεις που αναγνωρίζονται από το νόμο ως τίτλοι εκτελεστοί.

Άρθρο 919 - Η αναγκαστική εκτέλεση γίνεται 1) όταν πρόκειται για δικαστικές αποφάσεις, υπέρ και κατά των προσώπων έναντι των οποίων ισχύει το δεδικασμένο .....».

8. Με το άρθρο 19 του α.ν. 1715/1951, το οποίο, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 41 § 11 του ν. 2065/1992 και έχει διατηρηθεί σε ισχύ με το άρθρο 52 περ. 18 του ΕισΝΚΠολΔ, ορίζεται: «1. Η ασκηθείσα υπό του Δημοσίου, του ταμείου εθνικού στόλου, του ταμείου εθνικής αμύνης και του παλαιού εκκλησιαστικού ταμείου αίτησις αναιρέσεως κατά τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, ως και η προς άσκησιν τοιαύτης προθεσμίας, αναστέλλει την κατά των νομικών τούτων προσώπων εκτέλεσιν της απόφασης και καθ' ας έτι περιπτώσεις θα επετρέπετο αύτη...».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

9. Με τις ρηθείσες διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 4 και 95 παρ. 5 του Συντάγματος, που θεσπίσθηκαν με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, ως κανόνες παραπληρωματικοί του κατοχυρωμένου στο άρθρο 20 του Συντάγματος δικαιώματος δικαστικής προστασίας, υπό το φως του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), κυρωθείσας με το ν.δ/γμα 53/1974, (Α' 256), αλλά και των άρθρων 2 παρ. 3 και 14 παρ. 1^α του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που, μαζί με το προαιρετικό του Πρωτόκολλο, κυρώθηκε με το ν. 2462/1997 (Α' 25), κατοχυρώθηκε και ρητώς τόσο η δυνατότητα αναγκαστικής εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων κατά του Δημοσίου και λοιπών δημοσίων φορέων, όσο και η υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται προς το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων. Σε εκτέλεση των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων θεσπίσθηκε ο ν. 3068/2002, στον οποίο διακρίνεται η κατ' άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος γενική και προέχουσα από άποψη αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις, με παράλληλη ρύθμιση και των από τη μη συμμόρφωση επαγόμενων εννόμων συνεπειών, ήτοι του ελεγκτικού της συμμόρφωσης μηχανισμού από Τριμελές Δικαστικό Συμβούλιο και της εντεύθεν κυρωτικής διαδικασίας (άρθρα 2 και 3 του ν. 3068/2002), από την κατ' άρθρο 94 παρ. 4 του Συντάγματος αναγκαστική εκτέλεση κατά του Δημοσίου, για την οποία επιφυλάχθηκε ειδική διάταξη (άρθρο 4 του ν. 3068/2002) με αυτοτελή πρόβλεψη των διαδικαστικών προϋποθέσεων, που απαιτούνται.

10. Τα παραπάνω νομικά πρόσωπα έχουν από το νόμο υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Συμμόρφωση σημαίνει την αποδοχή των μετά δυνάμει δεδिकाσμένου εξοπλισμένων δικαστικών κρίσεων, καθώς επίσης και την συντέλεση όλων των ενεργειών, που είναι κατά νόμο αναγκαίες για την υλοποίηση των προσδιορισμένων στο διατακτικό της απόφασης υποχρεώσεων ενέργειας (πρβλ. ΝΣΚ 306/2014). Η πραγμάτωση του δικαιώματος που κρίθηκε με δύναμη δεδिकाσμένου και έχει εξοπλιστεί με εκτελεστό τίτλο κατά το άρθρο 904 ΚΠολΔ, συντελείται με την εκτελεστότητα της απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 919 ΚΠολΔ.

11. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του νόμου είναι όλες οι αποφάσεις των

διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει, η παράβαση δε της συμμόρφωσης γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως ορίζει ο νόμος ο οποίος ορίζει και τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Διοίκησης. Ειδικότερα, προκειμένου περί αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων, γίνεται παγίως δεκτό ότι ως δικαστική απόφαση, που υπόκειται στη διαδικασία του νόμου, νοείται, κατά τις αναφερόμενες προηγουμένως διατάξεις, μόνον η οριστική καταψηφιστική απόφαση που έχει εκδοθεί κατά την τακτική ή κάποια ειδική διαδικασία και επιλύει οριστικά τη διαφορά, κατέστη δε τελεσίδικη, παρέχουσα κατά το άρθρο 904 παρ. 1 και 2 του ΚΠολΔ δυνατότητα αναγκαστικής εκτέλεσης και παράγουσα αντίστοιχη υποχρέωση συμμόρφωσης (Τριμ. Συμβούλιο Συμμόρφωσης ΑΠ 2/2009, 23/2010, 25/2010, 5/2011, 13/2011, 13/2012 κ.α, ΝΣΚ 142/2014). Προκειμένου περί αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων, που έχουν εκδοθεί επί αγωγής αποζημιώσεως, γίνεται δεκτό ότι υποχρέωση συμμόρφωσης συνεπάγονται τόσο οι καταψηφιστικές, όσο και οι αναγνωριστικές, οι οποίες, εφόσον είναι τελεσίδικες ή ανέκκλητες, τέμνουν και αυτές τη διαφορά με δύναμη δεδικασμένου (πρβλ. Πρακτικά Τριμελούς Συμβουλίου Συμμόρφωσης του Συμβουλίου της Επικρατείας 11/2011, 17,10 /2010, 41/2009, 62/2008, ΟΛΝΣΚ 157/2014, πλειοψηφία).

12. Περαιτέρω, η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 19 του α.ν. 1715/1951, η οποία, μεταξύ άλλων, ορίζει ότι η ασκηθείσα από το Ελλ. Δημόσιο αίτηση αναίρεσης κατά τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, καθώς και η προς άσκηση αυτής προθεσμία, αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης, εξακολουθεί να ισχύει, διότι δεν έχει καταργηθεί με το άρθρο 1 του ν. 3068/2002, ούτε με άλλη διάταξη και εισάγει προνόμιο υπέρ του Ελλ. Δημοσίου και των νομικών προσώπων που αναφέρονται σ' αυτή, ενώ δεν εξαρτά την αναστολή της εκτέλεσης από κάποια προϋπόθεση (πρβλ. ΑΠ 199/2007, 92/2014 σε Συμβούλιο).

13. Επίσης, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δέχεται ότι η παράλειψη της Διοίκησης να συμμορφωθεί προς δικαστικές αποφάσεις δεν συνιστά παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, όταν πρόκειται για αποφάσεις, οι οποίες δύνανται να υπαχθούν ή έχουν υπαχθεί ήδη στον έλεγχο ανώτερων δικαστηρίων και, ενδεχομένως, μπορεί να ακυρωθούν. Τούτο ισχύει ακόμα και όταν, δυνάμει του εσωτερικού δικαίου, οι αποφάσεις αυτές είναι εκτελεστές (βλ. ΕΔΔΑ Ουζούνης κατά Ελλάδα, αρ. προσφυγής 49144/99, απόφαση επί του παραδεκτού της 18^{ης} Απριλίου

2002, ΕΔΔΑ Καραχάλιος κατά Ελλάδος, αρ. προσφυγής 62499/2000, απόφαση επί του παραδεκτού της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 2002).

14. Σύμφωνα με την ρηθείσα διάταξη του άρθρου 518 παρ. 1 του ΚΠολΔ εάν ο εκκαλών διαμένει στην Ελλάδα η προθεσμία της έφεσης είναι τριάντα ημέρες και αρχίζει από την επίδοση της απόφασης, που περατώνει τη δίκη. Η προθεσμία αυτή τρέχει και σε βάρος εκείνου που επιδίδει την απόφαση κατά το μέρος, που με την απόφαση αυτή νικήθηκε, όταν π.χ απορρίφθηκε κάποιο από τα αιτήματα της αγωγής του (πρβλ. ΑΠ 1207/1985, ΝοΒ 1986. 516, Β. Βαθρακοκοίλης: Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, Ερμηνευτική – Νομολογιακή Ανάλυση, 1995, Τόμος Γ', άρθρο 518, σελ. 233, Κεραμεύς, Κονδύλης, Νίκας: Ερμηνεία ΚΠολΔ, Ι, σελ. 920).

15. Γίνεται παγίως δεκτό ότι, εάν το δικαστήριο παρέλειψε να δικάσει κύριο ή παρεπόμενο αίτημα της αγωγής, χωρίς να αναφέρεται τίποτε γι' αυτό στο σκεπτικό ή το διατακτικό της αποφάσεώς του, το αίτημα θεωρείται ότι απορρίφθηκε σιωπηρά, μετά δε την τελεσιδικία της απόφασης δημιουργείται δεδικασμένο κατά τα άρθρα 321 επ. ΚΠολΔ, που εμποδίζει το αίτημα αυτό να γίνει αντικείμενο αμφισβητήσεως και νέας δίκης μεταξύ των ίδιων διαδίκων (πρβλ. ΑΠ 35/2013, 1520/2010, 850/2009, ΤΠΝ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 13/1984, ΝοΒ 1985. 226, ΑΠ 1087/1976, ΝοΒ 1977. 519, ΕφΘεσ. 2836/1990, Αρμεν. 1992. 44, Κανέλλος, Η αναίρεση κατά τον ΚΠολΔ, σελ. 109, Μπέης, Πολιτική Δικονομία, σελ. 2195 σημ. 6, Ράμμος σε ΝοΒ 1965. 14, Οικονομίδης, Εγχειρίδιον Πολιτικής Δικονομίας, παρ. 87, σελ. 451, Γιδόπουλος, Δικονομική Ακυρότης, 2^η έκδοση, παρ. 23, σελ. 69, Ευκλείδης, Ερμηνεία ΚΠολΔ, 3^η έκδοση, σελ. 481-482, Κ. Παραβάντης, Η Αναίρεση στην Αστική Δίκη, 2007, σελ. 363, με παραπομπές στη θεωρία. Αντίθετος, Δ. Κονδύλης, Το Δεδικασμένο κατά τον ΚΠολΔ, 2^η έκδοση 2007, σελ. 315-317). Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι, εάν αίτημα της αγωγής περί αναγνώρισεως της ακυρότητας καταγγελίας της σύμβασης εργασίας από τον εργοδότη παρέμεινε αδικαστο και θεωρείται, σύμφωνα με τα ανωτέρω, ότι απορρίφθηκε σιωπηρά μετά την τελεσιδικία της σχετικής απόφασης, δημιουργείται δεδικασμένο περί του ότι η καταγγελία είναι έγκυρη, παράγουσα από του χρόνου αυτής τη λύση της εργασιακής σχέσεως, με συνέπεια η μετέπειτα προσφορά των υπηρεσιών παρά του ενάγοντος προς τον εργοδότη να μην επάγεται έννομες συνέπειες, μη δυνάμενη να περιαγάγει τον τελευταίο σε υπερημερία επειδή αρνήθηκε την αποδοχή των υπηρεσιών αυτών (ΑΠ 13/1984, ΝοΒ 1985. 226).

16. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως αναφέρεται προηγουμένως, με την αριθ. 3104/2013 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αναγνωρίζεται ότι οι

ενάγοντες κατά το χρονικό διάστημα, που είχαν συνάψει με το Ελλ. Δημόσιο διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου ως φύλακες αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ, συνδέονται με ενιαία σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου. Με την απόφαση αυτή, όμως, δεν υποχρεώνεται, στα πλαίσια της κρίσης επί των αιτημάτων της αγωγής, το Ελλ. Δημόσιο να αποδέχεται τις υπηρεσίες των εναγόντων με τη σχέση αυτή και στο μέλλον ή στην καταβολή μισθών υπερημερίας. Συνεπώς, η απόφαση αυτή είναι μόνον αναγνωριστική της σχέσεως, που συνδέει του ενάγοντες με το Δημόσιο. Σημειώνεται ότι η διάταξη της ίδιας απόφασης με την οποία υποχρεώνεται το Ελλ. Δημόσιο να αποδέχεται τις υπηρεσίες των εναγόντων μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της αγωγής, συνιστά λήψη του ασφαλιστικού μέτρου της προσωρινής ρυθμίσεως της κατάστασης, το οποίο, όμως ανακλήθηκε, μετά από αίτηση του Ελλ. Δημοσίου με την αριθ. 3550/2015 απόφαση του Εφετείου Αθηνών και, σε κάθε περίπτωση η ισχύς του, είχε λήξει με την έκδοση επί της αγωγής της αριθ. 7083/2014 τελεσίδικης απόφασης του Εφετείου Αθηνών.

17. Επίσης, όπως προκύπτει από το αιτιολογικό και το διατακτικό της ανωτέρω 3104/2013 απόφασης του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών, το δικαστήριο αυτό άφησε αδίκαστα δύο κύρια αιτήματα της αγωγής των εναγόντων, δηλαδή να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της απόλυσής τους και να υποχρεωθεί το Ελληνικό Δημόσιο, να τους απασχολεί, δυνάμει της σύμβασης ΙΔΑΧ στη θέση, την ειδικότητα και με τις αποδοχές, που αντιστοιχούν εκ του νόμου με αυτή την υπηρεσιακή ένταξη και εξέλιξη, λαμβανομένων υπόψη των τυπικών τους προσόντων. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με όσα αναφέρονται προηγουμένως, τα αιτήματα αυτά θεωρείται ως απορριφθέντα σιωπηρώς. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, κατά της παραλείψεως αυτής του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου οι ενάγοντες δεν άσκησαν, το ένδικο μέσο της εφέσεως εντός της νομίμου προθεσμίας των τριάντα ημερών, η οποία άρχισε από την επομένη της ημερομηνίας κατά την οποία επέδωσαν την απόφαση αυτή στο Ελλ. Δημόσιο, δηλαδή από 19. 12. 2013. Εξάλλου, η ασκηθείσα από το Ελλ. Δημόσιο έφεση κατά της απόφασης αυτής, δεν μεταβίβασε στο Εφετείο την εξουσία να δικάσει και να αποφανθεί και επί των αιτημάτων αυτών των εναγόντων, διότι, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 522 ΚΠολΔ, το Εφετείο δεν μπορεί να εκδώσει απόφαση για κεφάλαιο της πρωτοδίκου απόφασης μη εκκληθέν (ΑΠ 526/1995, Δ/νη 1996. 1344, 192/1998, Δ/νη 1998. 842). Συνεπώς, σύμφωνα με τα αναφερόμενα προηγουμένως, ως προς το κεφάλαιο αυτό η αριθμ. 3104/2013 απόφαση του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών, κατέστη τελεσίδικη και παράγει αρνητικό

απορριπτικό δεδικασμένο, σε βάρος των εναγόντων, δηλαδή παράγεται δεδικασμένο περί του ότι είναι έγκυρη η απόλυσή τους από το Ελλ. Δημόσιο και ότι δεν υφίσταται υποχρέωσή του να τους απασχολεί, δυνάμει της σύμβασης ΙΔΑΧ στη θέση, την ειδικότητα και με τις αποδοχές, που αντιστοιχούν εκ του νόμου με αυτή την υπηρεσιακή ένταξη και εξέλιξη, λαμβανομένων υπόψη των τυπικών τους προσόντων.

18. Περαιτέρω, με την ανωτέρω αριθ. 7083/2014 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, απορρίφθηκε ως αβάσιμη η έφεση του Ελλ. Δημοσίου κατά της 3104/2013 απόφασης του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών, όσον αφορά εξήντα δύο (62) από τους ενάγοντες. Ως εκ τούτου, η πρωτόδικη απόφαση ενσωματώθηκε κατά το μέρος αυτό στην ως άνω απόφαση του Εφετείου (πρβλ. ΑΠ 2152/2014, 160/2013, ΟΛΑΠ 40/1996) και συντρέχει τελεσιδικία και δεδικασμένο, όσον αφορά το κριθέν με την πρωτόδικη απόφαση ζήτημα, δηλαδή την αναγνώριση ότι οι ενάγοντες αυτοί, κατά το χρονικό διάστημα, που είχαν συνάψει με το Ελλ. Δημόσιο διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, ως φύλακες αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ, συνδέονται μ' αυτό με ενιαία σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου.

19. Η δικαστική αυτή κρίση ως αναγνωριστική μόνον και ως μη καταψηφιστική, δεν αποτελεί εκτελεστό τίτλο, σύμφωνα με το άρθρο 904 του ΚΠολΔ, ούτε παράγει εκτελεστικότητα κατά το άρθρο 919 ΚΠολΔ ή υποχρέωση συμμόρφωσης κατά τα άρθρα 95 παρ. 5 του Συντάγματος και 1 του ν. 3068/2002, σύμφωνα με την ρηθείσα πάγια νομολογία του Τριμελούς Συμβουλίου Συμμόρφωσης του Αρείου Πάγου, και μάλιστα, όσον αφορά το ζήτημα της υποχρέωσης του Ελληνικού Δημοσίου να απασχολεί τους ενάγοντες, δυνάμει της σύμβασης ΙΔΑΧ στη θέση, την ειδικότητα και με τις αποδοχές, που αντιστοιχούν εκ του νόμου με αυτή την υπηρεσιακή ένταξη και εξέλιξη, λαμβανομένων υπόψη των τυπικών τους προσόντων. Σε κάθε περίπτωση πάντως, υποχρέωση συμμόρφωσης ως προς το ζήτημα αυτό δεν υφίσταται, λόγω συνδρομής σε βάρος των εναγόντων αρνητικού απορριπτικού δεδικασμένου, αφού, όπως αναφέρεται προηγουμένως, με την αριθμ. 3104/2013 απόφαση του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών, απορρίφθηκαν σιωπηρώς και τελεσιδικώς τα αιτήματα των εναγόντων, δηλαδή να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της απόλυσής τους και να υποχρεωθεί το Ελληνικό Δημόσιο, να τους απασχολεί, δυνάμει της σύμβασης ΙΔΑΧ στη θέση, την ειδικότητα και με τις αποδοχές, που αντιστοιχούν εκ του νόμου με αυτή την υπηρεσιακή ένταξη και εξέλιξη, λαμβανομένων υπόψη των τυπικών τους προσόντων

20. Πάντως, ακόμα και αν ήθελε γίνει δεκτό ότι από τις επίμαχες αποφάσεις, με τις

οποίες αναγνωρίζεται τελεσίδικα ότι οι ενάγοντες συνδέονται με το Ελλ. Δημόσιο η με σχέση ΙΔΑΧ, παράγεται υποχρέωση συμμόρφωσης, υπό την έννοια βέβαια ότι η υποχρέωση αυτή περιλαμβάνει, εκτός από την αποδοχή της δικαστικής κρίσης για την νομική φύση της εννόμου σχέσεως των εναγόντων με το Ελλ. Δημόσιο, και την υποχρέωση να τους απασχολεί, να τους αμείβει κλπ, με βάση τη σχέση αυτή, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται ανωτέρω, το ανασταλτικό αποτέλεσμα, που επέρχεται για τις καταψηφιστικές δικαστικές αποφάσεις κατά τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 19 του α.ν 1715/1951, η οποία εξακολουθεί να ισχύει ως μη καταργηθείσα με το άρθρο 1 του ν.3068/2002 ή άλλη διάταξη νόμου (ΣυμβαΠ 199/2007, 92/2014), καταλαμβάνει και την υποχρέωση συμμόρφωσης, που τυχόν παράγεται απευθείας από την διάταξη του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος. Πράγματι, θα ήταν νομικά παράδοξο η ανωτέρω διάταξη να αναστέλλει την υποχρέωση αυτή του Ελλ. Δημοσίου, όταν απαγγέλλεται με ρητή καταψηφιστική διάταξη της απόφασης του δικαστηρίου και να μην αναστέλλει την ίδια υποχρέωση, όταν παράγεται ως απλή παρεπόμενη συνέπεια δικαστικής κρίσης περί αναγνώρισεως της σύμβασης των εναγόντων με το Ελλ. Δημόσιο ως ΙΔΑΧ.

21. Συνεπώς, εφόσον α) η ανωτέρω κρίση της αριθ. 3104/2013 απόφασης του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών είναι μόνον αναγνωριστική, β) δεν έχει καταστεί αμετάκλητη, δεδομένου ότι κατά της αριθ. 7083/2014 οριστικής και τελεσίδικης απόφασης του Εφετείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε ως αβάσιμη η κατ' αυτής έφεση του Ελλ. Δημοσίου, έχει ασκηθεί αίτηση αναίρεσης εκ μέρους του Ελλ. Δημοσίου και γ) δυνάμει της ίδιας αριθ. 3104/2013 απόφασης του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών, ισχύει σε βάρος των εναγόντων αρνητικό απορριπτικό δεδεδεικμένο των σχετικών αιτημάτων της αγωγής τους, το Ελλ. Δημόσιο δεν υποχρεούται, σε συμμόρφωση προς τις ανωτέρω αποφάσεις, να απασχολεί και να αμείβει τους δικαιωθέντες με αυτές ενάγοντες με οποιαδήποτε σχέση.

Συμπέρασμα

22. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε') γνωμοδοτεί ομοφώνως ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Α δεν υποχρεούνται να απασχολούν και να αμείβουν, με οποιαδήποτε σχέση, τους εργαζόμενους για τους οποίους με την αριθ. 3104/2013 απόφαση του Μον. Πρωτοδικείου Αθηνών, έχει αναγνωρισθεί τελεσίδικως (μετά την απόρριψη της έφεσης του Ελλ. Δημοσίου κατ' αυτής με την αριθ. 7083/2014 απόφαση του Εφετείου Αθηνών), ότι κατά το χρονικό διάστημα, που είχαν συνάψει με το Ελλ. Δημόσιο

διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, ως φύλακες αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ, συνδέονται μ' αυτό με ενιαία σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου.

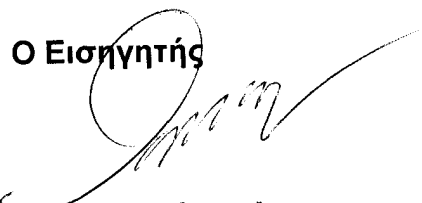
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 19 - 01 - 2016

Η Πρόεδρος

Μεταξία Ανδροβιτσανέα
Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Σταύρος Σπυρόπουλος
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους